

ธรรมาภิบาล เพื่อการขับเคลื่อน การศึกษา

ศ. ดร. ศรีราชา เจริญพานิช / ศ. นรนิติ เศรษฐบุตร
ผู้ดำเนินรายการ อ.คมสันต์ โพธิ์คง

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า **หลักธรรมาภิบาล** หมายถึง แนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม ตามหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ **หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า** ซึ่งทั้งหมดจะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาของไทยอย่างไร้

ศ. นรนิติ เศรษฐบุตร นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า การศึกษาเป็นเรื่องความรู้และปัญญา ที่จะนำพาสังคมให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นเรื่องของมหาชน และปวงชนชาวไทย การนำหลักธรรมาภิบาลเข้าสู่ระบบการศึกษา และพลเมืองในสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพ จำเป็นต้องนำหลักการ ๓ ข้อมาใช้ ดังนี้

๑. **หลักความมีส่วนร่วม** คือ ระบบการบริหารการศึกษา ในอดีตเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการ แต่ปัจจุบัน กระบวนการประชาธิปไตยทำให้แนวคิดได้ปรับเปลี่ยนไป คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษา รวมถึงมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน ทั้งความคิดเห็นและระบบการศึกษา จึงไม่ใช่เรื่องของนักการศึกษา และผู้บริหารเท่านั้น

“วันนี้ต้องเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วม ต้องฟังมากๆ ต้องฟังความเห็นของผู้ปกครอง คนในสังคม นักสังคมวิทยา และหลายส่วนมาประกอบ หากรับฟังอย่างกว้างขวางแล้ว ก็จะสามารถขับเคลื่อนการศึกษาได้ตัวอย่างมีระบบ เพราะการศึกษาย่อมจะมีผลกระทบต่อสังคม พลเมือง และต่อประเทศชาติ”

๒. **หลักความโปร่งใส** ในปัจจุบันเรื่อง กฎหมาย ข้อมูล ข่าวสาร และความมั่นคง เป็นเรื่องที่ต้องเปิดเผยแก่สาธารณชนได้ ดังนั้น กระบวนการทำงานในปัจจุบันจึงต้องตรวจสอบได้ทั้งระบบ

๓. **หลักความสำนึกรับผิดชอบ และความคุ้มค่า** การศึกษา เป็นเรื่องของมหาชนเพราะมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ดังนั้น การเรียนไม่ได้เรียนเฉพาะความรู้แต่ต้องเรียนศีลธรรมจริยธรรมด้วย เพราะการศึกษา คือ การลงทุนเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดให้เกิดขึ้นแก่สังคม

ศ. ดร. ศรีราชา เจริญพานิช ผู้ตรวจการแผ่นดิน กล่าวเสริมว่า ปัจจุบันประเทศกำลังจะไปไม่รอด เพราะระบบการศึกษา

ล้มเหลว โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับที่อ่อนแอ ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศ ดูได้จากผลการทดสอบความสามารถการคิดเชิงวิเคราะห์ (PISA) ที่สอบตกทั้งระบบ เนื่องจากการเรียนการสอนเน้นที่การจดจำ จำเพื่อนำไปสอบ สอบแล้วลืม เป็นแบบนี้จนเรียนจบปริญญา ดังนั้น เมื่อเรียนจบแล้วก็จะลืม นี่คือความล้มเหลวของระบบการศึกษาของไทย

อย่างไรก็ตาม เมื่อความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนกำลังถดถอย ระบบธรรมาภิบาลจึงมีส่วนสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนการบริหารการจัดการศึกษา และการที่จะทำให้ระบบธรรมาภิบาลเข้าสู่ระบบการบริหารการศึกษาได้นั้น มีปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ ดังนี้

๑. **โรงเรียนควรเป็นแบบอย่างที่ดี** ควรมีมาตรฐานทางจริยธรรม ทางวิชาการเหมือนกันหมดทุกโรงเรียน ระบบการศึกษา ต้องยกระดับให้มีความเท่าเทียมกันในคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งยกระดับความสามารถของนักเรียนให้เท่าเทียมกัน

๒. **หลักสูตรการเรียนการสอน** ควรบรรจุเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในหลักสูตรของระบบการศึกษาไทยและในการนำหลักสูตรจากต่างประเทศเข้ามาปรับใช้ ควรจะต้องนำมาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทการศึกษาของไทย และคำนึงถึงความเหมาะสม คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคม

๓. **ครูต้องมีคุณธรรมจริยธรรม** เป็นต้นแบบที่ดีของศิษย์ ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด เพราะพฤติกรรมของครูคือตัวอย่างให้แก่ศิษย์ และหากครูมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมควรต้องมีมาตรการจัดการกับครู

กล่าวสรุป ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล คือ หลักคุณธรรมที่จะช่วยให้ระบบการศึกษาขับเคลื่อนจนเกิดมาตรฐานทัดเทียมกันของระบบการศึกษาไทย รวมถึงการมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาระบบการศึกษา

“ระบบคุณธรรมต้องเข้าไปที่ครู เมื่อครูมีคุณธรรมแล้ว จึงจะไปสร้างคุณธรรมที่ตัวเด็กได้ เพราะว่า ครูคือ ต้นแบบของคุณธรรม โรงเรียนควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งหมด ควรมีมาตรฐานทางจริยธรรม ทางวิชาการเหมือนกันหมดทุกโรงเรียน คุณธรรมจริยธรรมควรใส่เข้าไปในหลักสูตร ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นต้นแบบที่ดีให้เด็กเห็น”

